

Kié a közvilágítás?

A közvilágítás mindenkié. A „közjó” része. A jogszabályi környezetet és a ténylegesen kialakult gyakorlatot megvizsgálva azonban ez korántsem ennyire egyértelmű.

A helyi önkormányzatokról szóló törvény alapján a helyi önkormányzati (a fővárosban a fővárosi önkormányzati) feladatok közé tartozik különösen a közvilágításról való gondoskodás. Ez a világosnak tűnő rendelkezés mégsem teljesen egyértelmű, gyakorlatunkban ugyanis olyan önkormányzati értelmezéssel is találkoztunk, amely szerint a közvilágításról való gondoskodási kötelezettség csak a település belterületén terheli az önkormányzatot, a külterületen már nem.

A közvilágítás tulajdoni viszonyait jelenleg semmilyen jogszabály nem rendezi. Egy településen belül jellemzően vegyes tulajdonban van a közvilágítás, azaz bizonyos településrészekben az önkormányzat, míg másik részekben az áramszolgáltató a tulajdonos. A „vegyes” tulajdont tovább bonyolítja, hogy egyébként a közvilágítási rendszer passzív hálózati elemekre (azaz a közvilágítás céljait szolgáló tartószerkezetek, vezetékrendszer, vezérlőrendszer) és aktív hálózati elemekre (pl. lámpatestek, foglalat, tükör, búra, tömítés, lámpatestház, fényforrás stb.) oszlik. Ennek megfelelően igen gyakori az is, hogy a közvilágítás aktív és passzív elemeinek tulajdonjoga is elválik egymástól. A rendszerváltás után ugyanis a legtöbb esetben az áramszolgáltatók tulajdonába kerültek a közvilágítás passzív elemei, és csak az aktív elemek vannak az önkormányzatok tulajdonában. Ami pedig önkormányzati tulajdonban van, a legtöbb esetben átadásra került üzemeltetés céljából az áramszolgáltatók (vagy azok üzemeltetést végző leányvállalatai) részére. Előfordul azonban ennek az ellenkezője is: azaz az áramszolgáltatók tulajdonában lévő elemeket az önkormányzat (jellemzően az önkormányzat tulajdonában álló üzemeltető cég) üzemelteti.

A villamos energiáról szóló törvény alapján – a közvilágítási szolgáltatás megfelelő színvonalának biztosítása

érdekében – a nem az elosztók által történő közvilágítási berendezés-üzemeltetés egyébként engedélyköteles tevékenység. A közvilágítási üzemeltetési engedélyesnek rendelkeznie kell a tervezett működési területen a közvilágítási berendezések üzemeltetéséhez és közvilágítási kötelezettségek teljesítéséhez szükséges kiszolgáló berendezésekkel, létesítményekkel és szakszeméllyel.

A fentiekben vázolt helyzet eredményeképpen a közvilágítás tulajdonjogára, üzemeltetésére és karbantartására vonatkozóan a településeken eltérő megoldások születnek, ideális esetben az önkormányzat és az áramszolgáltató hosszú távú együttműködésére alapozva. Sok esetben azonban az önkormányzatok áramszolgáltatóknak való kiszolgáltatottsága gátolja a költségoptimalizációt és az energiahatékonyság növelését.

A tulajdonjogi helyzet tisztázását nehezíti továbbá az a körülmény, hogy sok település nem rendelkezik vagy rendelkezik aktuális és pontos közvilágítási „lámpaleltárral”. Ezekben az esetekben elsőként a közvilágítási elemek felmérése vált szükségessé. Ebben segítséget jelentett a villamos energiáról szóló törvény

2013-as módosítása is, amely szerint az elosztó a közvilágítási elosztó hálózat közvilágítási berendezéseiről, a közvilágítási üzemeltetési engedélyes az általa üzemeltetett közvilágítási berendezésekről köteles naprakész nyilvántartást, ún. „közvilágítási leltárt” vezetni, a közvilágítási leltárból pedig az elosztó és a közvilágítási engedélyes az önkormányzatok és az állami szervek kérelmére köteles térítésmentesen adatot szolgáltatni.

E kaotikus helyzet eredményeképpen fordulhatott elő olyan eset gyakorlatunkban, hogy egy település külterületén magánberuházó által megvalósított közvilágítás-fejlesztés során az önkormányzat és az áramszolgáltató hosszú évek alatt sem tudott megegyezésre jutni a megépített rendszer üzemeltetéséről és főképp a közvilágítási elemek tulajdonjogának átvételéről, amelytől mindkét fél kategorikusan elzárkózik. Azaz a magántőkéből a köz javára elvégzett beruházást nincs, aki átvegye.

A fenti problémán túl tapasztalatunk szerint versenyjogi kérdéseket is felvet az üzemeltetésre vonatkozó pályázatoknál az a tény, hogy az áramszolgáltatók meghatározott tulajdoni részesedéssel rendelkeznek olyan egységek felett, amelyek-

nek az üzemeltetése az önkormányzatok kötelezően ellátandó feladatát képezik, és amelyre pályázatot hirdetnek. Legtöbbször a vita akkor élesedik ki, amikor a pályázatot nem az a szolgáltató nyeri, aki az üzemeltetni kívánt eszközök tulajdonosa.

2013-ban egy önálló képviselői indítvány alapján szóba került a közvilágítás államosítása a vízi közművek mintájára. A javaslat alapján közvilágítási közmű kizárólag az állam és az önkormányzatok tulajdonába tartozhatott volna, ha pedig a közvilágítási közmű nem állami vagy önkormányzati beruházásban jön létre, azt a beruházó az üzembe helyezés időpontjában köteles lett volna az önkormányzatokra átruházni. A törvényjavaslat végül nem került elfogadásra.

Minden bizonnyal nem a közvilágítási közmű teljes államosítása jelentené a probléma megoldását, tekintettel a súlyosan eladósodott önkormányzatokra is. Az viszont biztos, hogy a szabályozás hiányossága okozta kaotikus állapotokra – komplex megközelítésű – megoldás szükséges.

(A szerző a KCG Partners Ügyvédi Társulás partnere.)